

2 CORINTIOS

Pabloa onte'ti botta'a' Corinto huakka' jakyo huaknopoe'eritaj o'manigmadoya'uyate.

Pablo Corinto huaknopoe'eritaj o'manigmadoya'uyate.

1 ¹Do Pablo ijjej. Jesucristoen huadak hua'a kamanbatia'pakike'po Diosa me'ta'mona'uyne. Huama'buy Timoteoere ijjejo on'nigmadoya'ne. Corinto huakka' jakyo Cristoen huaknopoe'eri kenpa'ti Acaya huadaribayo Jesucristoen huaknopoe'eri mo'ene. Diosa boktie'ea'uyatenok Diosen mo'ene. Opudomeytaj on'nigmadoya'ne. ²Dios oro'en Apag o'epo Jesucristo Huairiere opudomeytaj daka' montihuapokike' kenpa'ti opudtaj daknopoada mo'nopo'noeyike'.

Pablo pai'da o'nopo'unhuahua'uy.

³Urua'da o'e Dios. Apag Dios oro'en Huairi Jesucristoen huaoj o'e. Oro'omey huaknopoe'eritaj mo'tinepahuika'po oro'omey huaknopoe'eritaj mo'noeynoeyike'. ⁴Menokapi' oro' pai'da e'nopo'ete Diosa mo'nopo'durugpaka'ika'ne. Ken nogomey pai'da e'nopo'enayo nogomeytaj nopo'durugpaka'dik a'eya'po oro' pai'da e'nopo'ete Diosa oro'taj mo'nopo'durugpakika'ne

nogomeytakon konigti manopo'durugpaka'dik o'ika'apone. ⁵Cristo huakka' pai'da mo'nignopo'uynok oro'kon konigti Jesucristotaj oknopoika'po pai'nanada o'nopo'unhuahuika'ne. Jesucristotaj oknopoika'nok Cristoa mo'nopo'toepo huakka' mo'nopo'durugpaka'ika'ne. ⁶Diosa opudomeytaj kamanopo'durugpaka'ike'po kenpa'ti opudomeytaj Diosere kamanoeanhuahuike'po oro'a pai'da on'nignopo'ika'ne. Oro'a pai'da e'nopo'ete Diosa oro'taj mo'nopo'durugpaka'ika'ne. Konigepo opudomey konigti pai'da e'nopo'enayo konigti Diosa mo'nopo'durugpaka'apone, mo'noeanhuahuika'apone. Diostaj moknopoe'po mo'nigpeika'po oknopoebatikhue'dik mo'ika'apone. ⁷Konig oro' pai'da o'nopo'ikay opudkon konigti pai'da mo'nopo'enok Diosa opudomeytakon daka' mo'nopo'durugpakika'apone. Oro'a kenpa' daka' o'nopoej. ⁸Asia huadaribaya' diga' pai'da o'nopo'unhuahuamey. Kenda yan'nope'e, egomey pogomey. Cristotaj oknopo'enok diga'da mogkame'ne. Ehue'da o'epoy o'nopoemey. ⁹Oro'taj

bo'arakapet nama'da o'nopoeme'nig'a. Diostaj nogiti oknopoe'dik a'eya'po digada pai'da o'nopo'emey. Diosanayo e'bueytaj noyhuada'g'dik o'e. Oro'nayo huata'da noyhuada'hue'dik o'ene. ¹⁰E'bueyaytada Diosa bo'tiokame'nok bueyhue' o'emey. Oydation Diosa bo'tioka'ne kenpa'ti bo'tioka'apone. Oro'taj bo'tiokadhuahuika'apone daka' o'nopoey. ¹¹Pablota'yabatioka', Dios, yan'tiona'pakika'. Kenda opudomey e'nigtiona'pakika'nayo Diosa oro'taj daka' bo'tiokika'apone kenpa'ti 'urua'da mogkika'apone. Kenpa'ti huakka'ada Diostaj dakiti o'nona'apo.

**Corintoyo Pablo ehuata'
e'pakada huahue'dik o'uyate.**

¹²Nog aratbutere huadakda ijikika'mey. Opuderenayo nogiti huadakda o'kikame'ne. Kenpa'ti sigpi' engaña magkahue'da ijepo 'urua'da o'nigkikame'ne. Kenda do'huednopoya'da ijnopoe'po durugda ijikay. Diosen Nokirega be'tihuapokika'nok daka' ijikay. Do'ada ijnopoe'po kahue' ijikay. Konig Diosa me'nopo'a'nok daka' ijikay. ^{13,14}Huakka' huadikda opudtaj on'nigmadoya'uyne. Kenda opudomeya aya'da huadik tiahuydik ka'ne'po kenpa'ti nopenka'dik ka'ne'po opud Corinto huaknopoe'eritaj on'nigmadoya'uyne suhue'ada mo'nopenkame'ne. Opuda aya'da huadik e'nopenka'ta' do Pabla on'tipakne. Ken huame'noe oro'en Huairi Jesús e'tiakapote Pabla daka' monmadikikame'ne opuda durugteda mo'nopo'e'apet kenpa'ti opud 'urua'da Jesústaj moknopoika'po mo'nopo'yare'uy, konigepo do opudomeytaj durugda on'toe'apone.

^{15,16}Kenda daka' ijnopoe'y. A'madurugpakaya'po opudtaj botta'a' e'bata'huade'ta' e'pakada Macedoniayo

ijhua'po Corintoyo ijpokpo opudtaj ijbata'huadunapoya' ijnopoe'me'nig'a kenpa'ti nogok Macedoniaya' ijtiakpo onte'ti opudtaj ijbata'huadunapoya'. Onte'ti ijbata'huadepo e'ta'huadunde'te Judea huadaribayo do'taj ta'mona'dik o'neapet. Nama'da ijnopoe'uy. ¹⁷Kenda buttida ijnopoe'uy'nyig'a. Huahuedaded ijnopoe'po nama'da nopoe'hue' a'ey' ijnopoe'uy'nyig'a. Konig oknopoe'hue' huae'eria nogpa' nogpa' oda'ika' donayo nogpa' nogpa' ahue'dik ijikay. ¹⁸Diosa do'taj daka' o'nopoika'. Do nogpa' nogpa' ahue'dik ijikay. ¹⁹Kenpa'ti Jesucristo Diosen Huasi'po nogpa' nogpa' ahue' o'ika'. Buttida oa'ika'. Jesucristoen huadak hua'a Silvano Timoteoere opudtaj o'nonmadikikame'ne. ²⁰Ken kenpa' Cristoa o'ka'apo kahued ee'ted Diosa huakkuruda Cristotaj buttida o'huaa'uyate. Konig Diosa buttida o'huaa'uyatenig Cristo o'tiakdepo o'kadhuahuika'uyate. Aya'da Diosen hua'a buttida o'ika' Cristoa o'manopoe'a'ika'uyate. Konigepo "Dios 'urunanada o'e," Jesucristotaj oknopoe'po buttida oa'ika'. ^{21,22}Oro'omeya Diostaj daka' eknopoe' oknopoe'batikhue'da ka'ne'po Diosa oro'taj bo'tihuapokika'ne. Diosa bo'tihuapokika'nok daka' Cristotaj oknopoika'ne. Okbatikhue'da oknopoika'ne opudomeyere. Opudtaere Diosen Nokirega mo'nopo'toika'ne. Diosa oro'taj mo'baktie'ea'uyne. Kenda Diosen Nokirega mo'nopoe'a'ne oro'taj. Kenpa'ti Diosen o'ey, kenda Diosen Nokiregakon mo'nopoe'a'ne. Diosen Nokirega mo'nopo'toenok Diosere Diosens'po oro' o'epo durugnanada o'unhuahuika'apone daka' o'nopoika'ne. ²³Opud Corinto huaknopoe'eriere dakhuea' huakika'eri o'nepo Diostaj nopo'koreahued o'nika'nok ighua'nanada e'manata' pakhue'

ijjepo opudenbayo huahue' ijje'uy. Buttida o'nona'ne. Diosapi' buttida meknopōene. ²⁴Opuda Diostaj daka' moknopōenok konig opud oknopōe'dik mo'ene e'manata' pakhue' o'nene. Diostaj opuda nogiti kamadurugpake'po opudtaj e'mantihuapokikata' o'paki.

2 ¹Ontē'ti opudtaj e'ta'huadenhuahua'ta' e'pakada onte'ti opud pai'da e'dik mo'ēnok onte'ti opudenbayo huahue' ijjeapoy ijnopōe'uy. ²Doa opudomeytaj e'huatiaknayo huiyokada e'mana'nayo pai'da e'dik mo'ēnok. Pai'da mo'ēpo do'taj durugpakahue'dik o'nenok. ³A'nenda o'nigmadoyame'ne. Dakhuea' huaka'eritaj yanorōka'de' on'nigmadoyame'nok do ijtiakdepo huiyokada manahue'dik ijjeapet. Kenpa'ti opud pai'da ehue'dik mo'ēapet. Opudānayo do'taj durugda me'nea'. Opud Diostaj e'nigpee'nayo durugda ijjeapoy. Do durugda ee'nayo opudkon durugda mo'ika'apone. ⁴Opudomeytaj pai'da nopō'ēahue' a'maeya'po on'nigmadoyame'ne. Opudtaj huakka'da di'da mo'ene e'manopōēa'taj ijpakpo pai'nanada o'noknopō'ēpo opudtaj on'nigmadoyame'ne.

**Dakhuea' huaka'eritaj
yanokkahueati' Pabloa
o'mana'uyate.**

⁵Opudomey huaknopōe'eria nogtiada dakhuea' o'ka'uynok opud suhue' moke'uynok. Do'takon suhue'da me'ēa'uyne. Aya'tada opudtanayo suhue' mo'ēa'uyne. Ke'na dakhuea' huaka'eria suigpi' pai'da mo'ēa'uyne. ⁶Ken dakhuea' huaka'eritaj opud huaknopōe'eriomeya castiga mogka'deme'ne. Kenpa'da moname'ne. Nogiti dakhuea' onahue' yane'. ⁷Ke'na o'nopo'korea'denok oy yanokkahueati' kenpa'ti yan'noeynoeyti'. Kentaj

okkahueahue' ee'nayo kenpa'da suhue'da o'unhuahuika'apo.

⁸Konigepo "Di'da o'ene," kentaj onte'ti ya'nonati'. Kenda diga'da o'nona'ne. ⁹Do'taj menpa' e'nigpeikata' yanpakikaapet a'nopōeya'po opudtaj on'nigmadoya'uyne.

¹⁰Be'tapi' opudomeya bokkahuea'de do'huakon ijbakkahueay. Be'api' do'taj dakhuea' egka'nayo kentaj yokkahueay. Opudomey daka' Diostaj kan'nigpeike'po kentaj yokkahueay. Cristoen huakpoteda yokkahueay. ¹¹Toto' huairia oro'omeytaj engaña e'magkikata' diga' o'eretpakika' o'nopōene. Nama'da kahue' ka'nike'po ken huabokerektaj yokkahuea'demey.

**Pablo Troas huakka' jakyo
o'unhua'po o'mepu'kudhua'uyate.**

¹²Cristoen huadak hua'a a'manmadikanhuaya'po Troasyo huakka' jakyo yokyemey. Ikyedepo Cristoen e'manbatia'pakte huakka'ada e'peeta' on'pakme'. Huairi Cristoen huadak hua'a huakka' manbatia'pakdik e'ēada ¹³oro'omeyen huama'buy Titotaj huahuayhue' ijjepo ijmepu'kudhua'po, "ijhua'apoy," ijmananpo ijbakhua'mey. Macedonia huadaribayo ijhua'mey.

**Cristotaj oknopōika'po toto'
huairitaj sigpi' peehue' o'ika'ne.**

¹⁴Urua'da Cristoa mo'nigkika'uyate oknopōepo kenpa'ti o'nigpeika'nok Diosa bo'tihuapokika'nok toto' huairitaj sigpi' peehue' o'ika'ne. Jesucristotaj oknopōepo kenpa'ti o'nigpeika'po meyopi' ohua'ika'po Jesucristo 'uruda o'e o'manopōēa'ikay. Konig e'huirikonig o'nepo huabada Cristo 'uruda o'e on'nopōika'. 'Uru'huie'da Diosa bo'tihuapokika'nok konigepo "Dakiti Dios" ona'ikay. ^{15,16}Cristotaj huaknopōe'eri Diosere on'noeonhuahuika'apo.

Cristotaj oknopoehue' huae'erinayo kenpa'da on'mabueyapo. Diosere noeonhuahuikahue' o'neapo. Diosa o'paknok aya'tada Cristo Diosen 'urunanada huamanopo'yarea'eri o'eneg oro' e'manbatia'pakika'tada sue'da huakka' oknopoehue' o'nepo kenpa'da on'mabueyapo. Diosere noeonhuahuikahue' o'neapo. ¹⁷Huakka' huakupeta' on'pakpo huakka' nogyo nogyo on'hua'epo Jesucristoen huadak hua'a on'manbatia'pakika'. Oro'nayo ken konig kahue' o'ikay. Diosa oro'taj mo'ta'mona'uynok Jesucristotaj o'nigpeika'po daknopoada Jesucristoen huadak hua'a o'manbatia'pakikay.

**O'matinepahui'po Jesucristoa
Diestaj o'nigpeepo oro'en
dakhuea' e'ka' a'bakkahueaya'po
mo'nigbuey'uyate. Kenda Diosa
huaboa'da o'manopoga'de'uy.**

3 ¹Kenda o'nona'denig donayo huadakda ijje yonahue' o'nene. Kenpa'ti "Pablo huadakda o'e. Buttida o'manmadikika'." Be'api' e'nigmadoyaba' opudtaj nigta'monahue'dik mo'ene. Kenpa'ti "Pablo huadakda o'e. Buttida o'manmadikika'." Opuda men'nigmadoya' do'a onahue'dik o'nene. Sue'ada ken konig e'nigmadoyaba' beroba' on'pakika'. ²Do daka' Jesucristoen huadak hua'a opudomeytaj o'nonbatia'pakonhuahua'uynok opudomeya Diestaj mo'nopo'korea'depo huaboa'da Jesucristotaj mo'nigpeika'po 'urua'da bo'kika'uy. Aya'ada nogya' nogya' opud Corinto huaknopo'e'ritaj bo'tiahuaydepo Jesucristoen huaknopo'e'eri o'ne mo'tinopo'epo Pabloa buttida o'manmadikika' on'nopeapo. ³Oro'a Cristoen huadak hua'a o'manmadika'uynok opuda Cristotaj mo'nopo'korea'uynene. Diosen

Nokirega mo'nopo'toenok 'urua'nada Cristoen bo'kika'nig aya'ada tiahuaydik o'nika'apo.

⁴Opudtaj daka' ijmanmadikika'mey a'dik ijnopoey. Jesucristoa do'taj be'tihuapokika'nok Diestaj daka' yoknopoikay. ⁵Katepi' doada ijnopo'epo kahue'dik e'e'ada Diosa be'teypaka'nok aratbuttaj Jesucristoen huadak hua'a manmadika'dik ijje'po Diestaj manopo'korea'dik ijje'. ⁶O'matinepahui'po Jesucristoa Diestaj o'nigpeepo oro'en dakhuea' e'ka' a'bakkahueaya'po mo'nigbuey'uyate. Kenda Diosa huaboa'da o'manopoga'de'uy. Ken Diosa bo'tihuapokika'nok kenda manbatia'pakika'dik ijikay. Diosere a'nounhuahuikaya'po Moisesenba' e'nigpeika'ada mo'epo kenpa'da bueydik o'e'apone. Diosere a'nounhuahuikaya'po Diosen Nokireganayo mo'nopo'to'epo bo'tihuapokika'apone. Moisesenba' noeanhuahuikahue'dik mo'ene. Diosen Nokireganayo mo'noeanhuahuika'apone.

⁷Moisesenba' huakkuruda huidpentate Diosa o'manigmadoya'uyate. Moiestaj Diosa hua'a e'yokde'te Dios senognanada 'urunanada o'enek Moises oteya' o'bahuahuarakpo ke'nenkok senognanada o'epo israel aratbuta Moisesenkotaj okpodejhue'dik o'nuyate. Koksenognanada e'e'ada sig sig okta'bitonyakuyate. Ken Moisesenba' huidpentate Diosa o'madoya'uyatenig 'urunanada e'e'ada kenpa'da mo'mabueya'ika'ne. ⁸Kenda Diosen Nokireganayo mona'ika'nig 'urua'nananada o'e. Noeanhuahuika'dik mo'ika'apone. ⁹Ken Moisesenba' 'urunanada o'epo oro' e'pe'edeada dakhuea' o'kika'nig o'nopo'edepo kenpa'da bueydik o'e'apoy o'nopo'ene. Diosa mo'tinepahui'po oro'en dakhuea'

e'ka' bokkahuea'po, huadakda mo'ene, Diosen Nokirega mo'nopoea'ne.

Diosen Nokireg hua'a 'urunanana da o'e. ¹⁰Konigti Moisesenba' 'uruda o'uyinig'a oynayo konig 'uruda ehue' o'e. Oynayo Diosen Nokirega 'urua'nananada huanopo' mo'ea'ne.

¹¹Moisesenba' huamame'puka' senogda on'ba'e'uyatenig'a ida Moisesenba' ehue'da o'ea'po. Diosen Nokireganayo 'urua'da Jesucristoen huadak hua'a mo'nopoea'ne kenpa'da o'eonhuahuika'apone.

¹²Diosen Nokirega Diosere mo'noeahuahuika'apone daka' oknopoe'y. Jesucristoen huadak hua'a buttida o'e daka' oknopoe'po me'pukhue'da o'manmadikikay.

¹³Konig Moisesa o'ka'uyatenig konigti kahue' o'ikay. Moisesenkok senogda o'epo daka'da okbatitikipo israel arabutata okpodejhue'dik o'nenok Moisesa huata' o'kottidoka'uyate.

¹⁴Kenpa'ti israel arabut Moises'taj e'peeada nopenkahue'da o'nuyate. Oyda kenpa'ti Moisesenba' e'peeada israel arabut nopenkahue'dik o'nika'. Cristotaj o'noknopodepo Moisesenba' nopenka'dik o'nika'apo.

¹⁵Kenpa'ti oy Moisesenba' e'peeada israel arabut nopenkahue' o'nepo konig e'kottidoka'nig o'nepo nopenkahue' o'ne. ¹⁶Jesucristo Huairitaj on'nopo'korea'depo konig e'kottidoka'nig e'eaada oktiku'jdepou huaboada Diosen hua'a nopenka'dik o'ne.

¹⁷Huairi Jesucristoen Nokireg o'epo Diosere mo'noeahuahuika'pone. Jesucristoen Nokirega oro'omeytaj mo'nopo'toenok huanopoda Diostaj e'nigpeika'ta' o'pakika'ne kenpa'ti Diostaj e'durugpaka'ta' o'pakika'ne. Diostaj dakhuea' e'nigkikata' pakhue' o'ene. ¹⁸Konigepo oro'omey Cristoen huaknopoe'erinayo kottidokahue' o'epo Jesucristotaj nogiti nogiti

oknopenka'po, nogiti nogiti o'nigpe'epo nogiti nogiti konig Cristonig 'urunanada o'ea'pone. Jesucristo Huairi Nokireg o'epo oro'omeytaj 'urua'nanada mogkika'ne. Diosa oro'taj Cristonigti 'urua'nanada mogkika'apone.

4 ¹Konigepo Diosa me'tinepahui'po me'ta'mona'uynok Jesucristoen huadak hua'a ijmanbatia'pakika'po batikhue'da ijikay. ²Kan'manopo'kore'po nama'da huadik manbatia'pakhue' ijjeapoy ijja'uy. Nama'da Jesucristoen huadak hua'a manmadikahue' ijje'po Diostaj kenpa'ti arabuttaj birahue' ijje'po buttida Jesucristoen huadak hua'a ijmanmadikikay. ³Jesucristotaj oknopoe'hue' hua'e'eriomey kenpa'da Diosbayoa' on'mabueyapo. Kenomeynayo Jesucristoen huadak hua'a nopenkahue'dik o'nika'.

⁴Jesucristo Diosonigtion o'ika'. Jesucristoen huadak hua'a konig huakjeytone' 'urunanada ee'tada oknopoe'hue' hua'e'eri tiahuyahue' ka'ne'po nopenkahue' ka'ne'po toto'a nama'da o'mana'ika'. ⁵Ijmanbatia'pakpo huata'da huaahue' ijikay. Jesucristo Dios Huairi o'e ijmanmadikikay. Jesús o'paknok donayo opudomeyen huanaba'nig ijikay. ⁶Sikkiregya' "Huakjey kata'te'," Dios oa'uyate. Kenpa'ti oro'en huanopoya' konig jeyda Diosa nopo'eyda mo'ea'ne. Dios 'urunanada o'e a'nopoe'aya'po Diosa huanopoya' jeyda mo'ea'ne. Jesucristo 'urua'nananada o'elok Dios 'urunanada o'e oro'omey oknopoe'dik o'ika'ne.

**Jesucristoen huadak hua'a
ijmanmadikika'po pai'da
ijnopo'ika'po Jesucristo
'urunanada o'e ijmanopoe'ikay.
Pabloa o'manigmadoya'uyate.**

⁷Diosensi'po Jesucristo 'urunanada o'e huanopo'ada daka' ijnopoikay.

Jesucristo Huairi o'epo oro'omeytaj mo'nigbuey'uyate huanopo'ada ijnopoikay. Oro'enso'nayo konig sorokkosonig ida sakdik o'eaponok Dios teyda o'e, donayo teyhue'da ijjej aratbuta nopoika'dik o'nika'.⁸ Aratbuta do'taj dakhuea'da me'nogkadhuahuika'ne. Nogpa' nogpa' dakhuea'da me'nogkadhuahuika'nig'a Cristotaj oknopoebatikhue' ijikay. Katia'ta ijka'apet e'nopoikada oknopoebatikhue' ijikay.⁹ Dakhuea'da me'nogkadhuahuika'nig'a Diosanayo do'taj 'enhue' me'ika'ne. Sorokte do'taj be'api' e'epi' huabueya'da ehue'dik ijikay.¹⁰ Konig aratbut Cristotaj dakhuea'da o'nogka'po o'darakuy. Konigti do'takon dakhuea'da me'nogkika'ne. Aratbuta kan'tiahuaypo kan'nopoenke'po meyopi' ijhua'ika'nig Jesusa me'nopo'toika'ne.¹¹ Jesús donopoyo o'epo me'toika'nok aratbuta kenda kan'tiahuayike'po do Jesucristoen huadak hua'a huamanmadika'eri ijnoepo bueyhued ee'ted do'taj nogok nogok e'arakta' men'tipakika'ne.¹² Donayo pai'da ijnopo'epo ijbueyayikay. Opuđ Jesucristotaj moknopoenok Diosa daka'da mo'noeanhuahuika'ne.¹³ "Diostaj yoknopoepo Diosen huadik ijbatiap'akmey." Apagba'te kenpa' o'manigmadoya'uyate. Do kenpa'ti Diostaj yoknopoepo Jesucristoen hua'a ijmanbatia'pakikay.¹⁴ Jesús e'bueytada Jesús Huairitaj Diosa o'noyhuada'uyate. Kenda oro'omey o'nopoika'nok Diosa oro'takon Jesúseretaj mo'noyhuada'apone. Oro'taj opudomeytere Diosyo bo'tohua'apone. Kenpa'da Jesúsere o'noeonhuahuika'apone. Kenda daka' o'nopoika'ne.¹⁵ Opudomey Cristotaj daka' kanoknopo' kenpa'ti Diostaj daka' kan'nigpeike' huakka' pai'da

ijnopo'enhua huikay. Kenpa'ti Diosa mo'matinepahui'nok opudomeyere huakka'ada daka' o'noknopoepo "Dakiti Dios" huakka'ada o'nona'ika'apo . Kenpa'ti Dios 'urunanada o'e o'noknopoepo o'nona'ika'apo.

¹⁶ Konigepo Diosen hua'ataj ijmanbatia'pakpo batikhue'dik ijikay. Do'huedso' nogok nogoka' ijtone'pakpo e'arogpi' aya'me'noeda Diosa be'teypaka'ika'ne. Do'hued nokirega nogiti nogiti Diostaj yoknopoikay.¹⁷ Oknopoehue hua'e'eria Cristotaj on'huadiaypo oro'taj dakhuea'da mogkadhuahuika'nig'a oro' konig sigda huakka' pai'da o'nopo'epo a'ti onte'ti pai'da nopo'ikahue'dik o'epoy. Jesucristoere Diosere 'urua'nanada o'noeonhuahuika'apone. Durugnanada o'noeonhuahuika'apone.¹⁸ Katetapi' oyda o'tiahuayika'nignayo ona'ti tiahuayhue' o'ika'apone. Kennayo o'tiahuayika'nig o'epo. Katetapi' oyda o'tiahuayika'nig pakhue' o'ika'apone. Katepi' Diosen kurudyo tiahuayhue' o'unhuahuika'nignayo kenpa'da o'nunhuahuika'apo.

5¹ Oro'omey e'bueyde'te huaboso' oro'en o'epo. Huabokerekada kahue' ee'tada Diosa o'ka'depo kurudyo Diosere o'unhuahuika'apone.² Oro'omey huaknopo'e'eri oro'en huaso'taj o'tinosikdepo kurudyo Diosere ehua'ta' o'pakika'ne. Diosa huaboso' egka'deta' o'pakika'ne.³ O'bueydepo huaso' ehue'da e'cada huaboso' oro'omeyen o'epo.⁴ Oro'enso' o'noepo pai'da o'nopo'unhuahuika'po e'bueyta' pakhue' e'cada Diosa huaboso'a' egka'deta' o'pakpoyepo Diosere e'noeonhuahuika'ta' o'pakika'ne.⁵ Diosa huaboso' daka' monigka'denok nogok Diosere o'noeonhuahuika'apone. Kenda oro' daka' kan'nopoike'po Diosa ke'nen Nokireg bo'yokuyne.

⁶Konigepo Diostaj daka' oknopoe_{po} kirigayo' durugda o'ikay. Oro'omey huaknopoe'eri kenigapi' huabayok in huadariyo o'noika'po Jesús Huairiyo huahued o'epo kurudyo Jesús Huairiere ehued o'ene. ⁷Kurudyo Diosere monig o'epet nopoe_{hued} o'epo Jesucristotaj oknopoe_{po} o'nigpeika'po o'noika'ne. ⁸Daka' Diostaj oknopoe_{po} oro'en huaso' e'endeta' o'pakpo Jesús Huairiere e'ika'ta' o'pakne. Kenerenayo huadaknana_{da} o'ika'apone o'nopoene. ⁹Oro' e'noepi' e'bueypi' Jesús Huairitaj e'durugpaka'ta' o'pakika'ne. ¹⁰Aya'ada huaknopoe'eria Cristotaj kurudyo huahua'dik o'epone. Cristote e'koka' nig_{mabodik} o'epone. Aya'da katepi' oro'omey o'kadhuahua'uy huadak e'ka' dakhuea' e'kapi'. Kenda Cristoa mo'tinopoe_{apone}. In o'noika'nig'a oro' huadak e'kika'uy_{nayo} Diosa katepi' huadak ee' mo'nigkadhuahuika'apone. Oro'taj mo'durugpakika'apone. In o'noika'nig'a oro' daka' kahue' e'kika'uy_{nayo} Diosa katepi' huadak ee' nigkahue'dik mo'ika'apone. Oro'taj durugpakahue' mo'ika'apone. Konigepo oy Jesús Huairitaj mon'durugpaka'ika'.

Diosa oro' huaknopoe'eriomeytaj mo'nopo'noeya'uyate. Pabloa o'manbatia'pakuyate.

¹¹Do Diostaj yokme'pukpo nigpeika'dik ijika'po Diostaj nopo'korea'dik yane' arabut_{taj} ijmanikay. Kenpa'ti Diostaj ijmaknopoeay. Konig daknopo'da ijikay. Buttida ijmanikay. Diosa me'tinopoe_{ne}. Daknopo'da ijika'po buttida o'nonika'po opud_{taj} e'manopoea'ta' ijpakikay. ¹²Do'huada ijpakpo huata' doda huadak ijikay. Ahue' e'ika'tada do'taj daka' mentinopoe' o'nona'nok huamanmadika'eri opudere "Judío ijje_y." "Bokereken_i'dak ekteg ijje_y." "Urua'da ijtiona'pakikay." "Huaitake'

jakyo ij_{kudikay}," on'batia'pakika'nig'a huanopoya' dakhuea'da on'noika'nig kenomeytaj Pabloa buttida o'batia'pakika' huaa'dik mo'epet. ¹³Do ijjeretpakpo Diostaj ijnigpeika'nok "Pablo huasegda o'ika'," arabut_a huaa'dik me'nene. Opudomeytaj a'batihuapokya'po Diostaj ijjeretpakpo ijnigpeikay. ¹⁴Cristoa oro'taj di'da mo'enok oknopoe_{po} kenpa'da Diostaj e'nigpeika'ta' pakika'dik o'ene. Aya'ada oknopoika'dik me'nike'po Jesucristoa mo'nigbuey'uyate. Oro'en dakhuea' e'kika'te Jesucristoa mo'nigbuey'uyate. ¹⁵Aya'ada on'noepo Cristotaj o'noknopoe_{po} kenomey kenpa'da ontehuapa'da nignoikahue' ka'nike'po Cristotayo'da nignoika'dik ka'nike'po aya'tada Cristoa mo'nigbuey'uyate. Huaknopoe'erien dakhuea' e'ka'taj a'bakkahueaya'po Cristoa mo'nigbuey'uyate kenpa'ti oro'taj 'urunopo'da a'magkaya'po Diosa huakudaka'da e'bueytada mo'nignoyhuada'uyate. ¹⁶Oro'mey arabut_{taj} o'batiahuaypo konig o'ne, konig huadakpi' dakhue'pi' oynayo matinopoe_{hue} o'ene. ¿Be'a ke'nen huaoj? ¿Kate arabut ya'e? ¿Kate yakiket? Ken konig oyda matinopoe_{hue} o'ika'ne. A'nennayo be ya'et Cristotaj o'tinopoe'ika'uy_{nig}'a , ¿Be'a ke'nen huaoj? ¿Kate arabut ya'e? ¿Kate yakika'? Ken konig o'tinopoe'uy_{nig}'a oynayo kenda konig Cristotaj tinopoe_{hue} o'ika'ne. Diosen Huasi'po o'e o'nopoika'ne. ¹⁷Oro'omey Cristotaj oknopoe_{po} Diostaj o'nopo'korea'depo Cristoenyo'da o'edepo huabonopo'dakon o'ene. Konig a'nenda oknopoe_{hue} o'ikame'ne ona'ti nopoe_{hue} o'ene. Konig a'nenda katetapi' diga'da o'eretpakikame'nig'a ona'ti pakhue' o'epo a'nenda nama'da o'kikame'nig'a onte'ti kikahue' o'ene. Konig Diosa o'paknok huaboa'da

o'nopōepo, o'pakpo, o'kika'po. Oynayo huabonopo'da o'epo o'noika'ne.

^{18,19}Kenda aya'da Diosa mo'nigka'po Cristoa Diosensi'po hueypa cruzte mo'nigbuey'uyatenok oro'taj mo'noeya'ne, oro'en dakhuea' e'ka' bokkahueame'ne. Dios Cristoere o'epo aratbuten dakhuea' e'ka' o'bakkahuea'po onte'ti "dakhuea' boka'ne," onahue' mo'eapone. Kenpa'da bokkahuea'uyne. Kenda Cristo mo'nigka'uynek, Diosa aratbuttaj o'manoeya' kenpa'ti o'bakkahuea' kamanbatia'pakike'po Diosa do'taj me'ta'mona'uyne. ²⁰Konigepo Cristoa be'ta'mona'nok nogbayo nogbayo ijhuaudhuahuika'po Jesucristoen huadak hua'a ijmanbatia'pakikay. Diostaj nopo'koreahued ee'nayopi' Diosen eretpakhue' ee'nayopi', "yan'nopo'korea' Diostaj yan'noeya'." Jesucristoere ighua'da o'nonika'ne. ²¹Jesucristoa aya' Diosa e'huapak o'nigpeepo o'kika'uyate. Dakhuea' kahue'da o'ika'uyate. Cristotaj konig dakhuea' huaka'erinigtaj Diosa pai'da mo'nignopo'ea'po mo'nigbueya'uyate. Cristo oro'taj mo'nigbuey'uynek Diosa oro' huaknopoe'eritaj konig 'urunopo'da ka'nike' tinopoe'dik mo'ika'ne.

6 ¹Ken Timoteo doere Diostaj o'nigpeika'po Jesucristoen huadak hua'a o'manbatia'pakika'po kenpa'ti o'manmadikika'po opud Corinto huaknopoe'eritaj ighua'da o'nona'ne. Konig Dios opudtaj di' o'maepo opuden dakhuea' e'ka'taj a'bakkahueaya'po Jesucristoa mo'nigbuey'uyate. Kenda okkahuehue' yanika'. Daka' yan'nigpeika'. Ighua'da o'nona'ne.

²Kenoka' opudtaj doa on'tinepahui'po "Dakhuea' e'ka' menopo'yarea'." Opuda e'nona'te on'nigpeey'uy. Enade'te

on'tihuapokpo dakhuea' e'ka' on'nopo'yarea'uyne. Kenda Diosa oa'uyate.

Yan'pee'. Oyda yan'nopo'korea'. Diosa mo'tinepahui'po opudtaj e'manopo'yarea'ta' o'pak. ³"Pablomey huadak kikhue' o'nenok Jesucristotaj oknopohue' ijjeapoy." Aratbuta kenda ahue' ka'ne'po sigpi' dakhuea' kikhue' o'ikay. ⁴Oro' pai'da o'no'po'unhuahuikay oro'taj aratbut dakhuea'da mogkika'pone, pai'da o'ika'pone, oknopoe'batikhue' o'epo. Diosen daka' o'kika'nok opudomeytakon mo'nopea'ika'ne. ⁵Huabokereka menhuadiaypo ke'poda do'taj menbitbitu'ne, huabakuda' jakyo nogok nogok megkudika'ne, huakka' aratbut ogkupopakpo huiyokda men'huadiaypo men'boy'uyne, huakka' ijbaika'po, sikyoereda ijbaa'bedika'po sue'da ijtay'ikay. Nogok nogok bapehue' ijika'po sigda ijbapikay. ⁶Diosen huadak hua'a huamanbatia'pakeri ijje. Kenda opudtaj a'manopoeaya'po huadaky'o' ijkikay. Dakhuea' kahue' ijika'po. Diosen buttida hua'a huakka'da ijnopoikay. Jesucristo o'manigbuey'uyate kenpa'ti o'noyhuaduyate daka'da ijnopoikay. Aratbuta be'api' do'taj dakhuea'da egka'tada diayhue' ijikay. Huadaknopoda di'da ijje'po huadakda ijkikay. Diosen Nokirega me'nopo'te'po be'tihuapokika'ne. Daka'da di'da ijmaikay. ⁷Buttida huadik ijmanikay. Kenpa'ti Dios teyda o'epo be'tihuapokika'nok Diosen ijkikay. Diostaj daka' ijnigpeika'po toto' huairitaj yogkikay. Kenpa'ti Diosa be'tihuapokika'po toto'taj be'tiokika'ne. ⁸"Pablo 'uruda o'kika'." Aratbuta on'da'ika'. Nogok "Pablo dakhuea'da o'ka'." Nog aratbuta on'batia'pakika'. "Nama'da huaa'eri i'ene," me'nonika'ne. Kenpa'ti

nogomeya “buttida huaa’eri i’ene,” me’nonika’ne. ⁹“Pablotaj nigpeehue’dik o’ey.” Sue’ada do’taj men’tinopoika’ne. “Pablotaj nigpeedik o’ey.” Nogomeya men’tinopoika’ne. “Pablo o’bueydeapo.” Nogomeya nama’da on’noipoika’.

Do’taj dakhuea’ huaka’eria castiga egkika’ada huabueyya’da arakhue’ me’neme’ne. ¹⁰Huakka’mon Jesústaj oknopohue’ o’nenok suhue’da e’eada Diostaj yoknopoepeo durugda ijikay. Paí’da ijmanigepo katepi’ toehue’ ijjepeo Diostaj kanoknopoe’po huakka’tada ijbatihuapokikay. Katepi’ sigpi’ toehue’ ee’pi’ Diosa aya’da beyokika’ne. Ken konig ijika’po Diosen huadakda huakika’eri ijika’nig kenda aya’ada nopoe’dik o’ne.

¹¹Opud Corinto huaknopoe’eritaj daka’ e’manbatia’pakta’ ijpakpo daka’ o’nona’ika’ne. Opudomeytaj di’nanada o’nene, egomey pogomey. ¹²Do’taj sigda di’ o’nika’nig’a opudtanayo di’nanada o’nika’ne. ¹³Opudtaj konig do’huedsi’potanig ’uru’da o’nonika’ne. “Konig opudtaj di’nanada o’nika’ne. Do’taj konigti di’da menika’.” Daka’ o’nona’ne.

Dios o’noeonhuahuika’. Oro’enso’ konig Diosen jakonig o’enek Diosen Nokirega mo’nopo’toika’ne.

¹⁴Oknopohue’ huae’eriere ehue’ yanika’. Huadak huaka’eriere dakhuea’ huaka’eriere ehue’dik o’ika’. Konig oknopohue’ huae’eritaj toepakhue’ yanika’. Kenere e’toepaknayo oknopohue’ huae’eri huadak huaka’eriere ehue’dik o’nepo nogpa’da e’kika’ta’ on’pakika’. Huakjeyere sikkireg ehue’dik o’e o’nopoe. ¹⁵Konigti Cristoere toto’ huairere onyo’ nopohue’dik o’nika’. Oro’omey o’nopoe. Kenpa’ti huaknopoe’eriere oknopohue’ huae’eri konigti pakhue’ o’nika’apo. ¹⁶E’ketka’ dios hueretda

Dios ehue’ o’e. Diosen jakyo e’ketka’ dios ehue’dik o’ika’ o’nopoe. Diosen Nokirega mo’nopo’toika’po oro’omey huaknopoe’eri konig Diosen jakonig o’ika’ne.

“Kenomeyere ijika’apoy.

Kenomeyere ijhua’ika’apoy.

Kenomeyen Dios

ijmanigika’apoy. Kenomey

do’hued aratbut o’nika’apo.”

Diosa oa’uyate. ¹⁷Kenpa’ti Diosa

inpa’ oa’uyate: “Oknopohue’

huae’eriere mo’ika’uyn.

Kenomeytaj yan’bakhua’po

kenomeyere ikahue’ yanika’.

Kenomeytaj toepakhue’ yanika’.

Konig dakhuea’ ogkika’ konigti

sigpi’ kahue’ yanika’. Kenda

egkika’ta’ opudtaj durugteda

e’dik o’neapone. ¹⁸Opuden huaoj

ijjeapoy. Opud do’huedsi’po

mo’eanone.” Diosa o’mana’uyate.

Dios Huairi teynanada o’epo

o’mana’uyate.

7 ¹Kenda Diosa on’nigka’apone o’mana’uyate, huadi’da egomey pogomey. Konigepo oro’en dakhuea’ e’ka’ mo’nopo’korea’po onte’ti ’uru’da mogkika’. Kenpa’ti Diostaj mo’nokme’pukpo Diosen hua’ayo’da mon’pakpo Diostayo’da mon’nigpeika’.

Corinto huaknopoe’erimeya nama’da dakhuea’ o’kikay on’nopoe’depo on’opo’korea’uyate.

²Do’taj Pablotaj di’ menika’.

Opudomeytaj do’hua be’tapi’ dakhuea’

ogkahue’ o’ne’uyn.

Opudomeytapi’ do’hua nogtatipi’ nama’da onahue’

o’ne’uyn. ³“Dakhuea’ bokame’ne,”

onahue’ o’nene. Kenda konig

o’nona’depo, “di’da o’nene.” Oy

di’da o’nene. Nogoktion di’da

o’nika’apone. ⁴Huadak bo’kika’nok

daka’ o’noknopoe. Opudomey

Jesucristotaj daka’ moknopoe

Diostaj mo'nigpeika'nok durugda ijjej. Do pai'da e'nopo'ika'pi' opudomeytaj huakka' ijdurugpaki. Opudomey Diostaj daka' moknopoenok huakka' ijdurugpaki.

⁵Macedonia huadaribayo ijtiakdeme'po do pai'da ijnopo'eunhuahuika'po batikhue'da pai'da ijnopo'eunhuahuikay Meyopi' ijhua'ika'mey do'taj ke'poda diga'da o'nogkikame'ne. Huaknopoe'eritaj kenpa'ti Cristoen huadak hua'a e'manbatia'pakte dakhuea' on'bahua'aika'po kenpa'ti huaknopoe'eritaj on'magkika'nok huaknopoe'eri daka' yanoknopoikapet onte'ti oknopoebatikhue' ya'neapet ijnopoepo ijme'puke'ika'uy.

⁶Suhue'da o'nepo pai'da ene'te Diosa o'madurugpaka'ika'. Diosada do'takon me'durugpakame'ne. Do'taj Titotaj Diosa me'nigtotiakpo do'taj me'durugpakanme'ne. ⁷Titoa be'huatiakme'nok ijdurugpakmey kenpa'ti opudomeya Titotaj mo'durugpakame'nok doakon on'tipeepo durugnanada ijjemey. Do'taj huakka' eta'huadeta' bo'pakika'ne. Do'taj suhue'da mo'ika'po kenpa'ti do'taj mo'mepu'kudhuahuame'te Titoa kenda mename'nok nogitinateda huakka'da ijdurugpakmey.

⁸Beroba' on'nigmadoya'uyne. Bo'tiahuaydepo sue'me'noeda suhue' e'uyipi' nogpa'da ijmanigmadoya'uy nopoehue' ijje'uy. ⁹Oyda durugda ijjej. Suhue' moe'uynok do kenpa'ti durugda ehue' ijje'uy. Suhue' mo'epo Diostaj mo'nopo'korea'uyne. Diosa o'pakpo mo'nopo'korea'uyne. Konigepo ijdurugpaki on'nigmadoya'uyne dakhuea'da nigkahue' o'ne'uyne.

¹⁰Suhue' mo'epo dakhuea' e'kika' Diostaj mo'nopo'korea'po onte'ti Diostaj mo'nigpeika'nok Dios durugda o'epo dakhuea' e'ka' mo'nopo'yarea'po

Diosere mo'noeanhuahuika'apone. Onte'ti suhue' ikahue' mo'epone. Oknopoehue' huage'erinayo suhue' e'uada nopo'koreahue' o'nika'po kenpa'de on'mabueyapo. ¹¹Opud suhue' mo'unhua'uyne. Suhue' mo'ika'depo Diostaj diga'da e'nigpeeta' bo'pakuynok. Kenbokerektaj castiga ogkahued Diostaj bo'eretpakpo mo'en'uy. Onte'ti dakyoda e'kikata' be'pakika'uy. Nogok do'taj eta'huadeta' bo'pakuynone. Castiga mogka'uynok dakhuea' ogka'uy opudtaj be'api' huaahue'dik mo'ene. ¹²A'nenda opudtaj on'nigmadoya'po kenbokerek dakhuea' huakika'eritaj kenpa'ti ke'na o'birae'uynigtaj kenomeytaj sue'pi' ijme'pu'kepo on'nigmadoya'ne. Diosa bo'tiahuayika'po oro'taj huakka' di' mo'ene kenpa'ti oro'taj huakka' mo'time'pu'kepo opudada kenda kan'nopoe'po on'nigmadoya'uyne. ¹³Oro'taj huakka' di' mo'enok onte'ti me'pu'kehue' o'edepo durugda o'ey.

Durugda o'edepo Tito opudenbaya' behuatiakdepo durugnanada o'enok oro'omeykon nogiti durugnanada o'ey. Tito opudere ee'te daka' bo'kika'nok durugda o'ika'uy. ¹⁴Opud Corinto huage'erienbayo Tito huahued ee'ted "huadakda huaknopoe'eri o'nepo Diostaj on'nigpeika'." Titotaj buttida yona'mey. Nama'da onahue' ijje'po birahue'dik ijjej. Tito opudere o'edepo aya'da opudtaj onhuua'po buttida onhuua'uynok kenda bo'tiahuay'uy. ¹⁵Titotaj konig huairitanig bo'eme'po mokme'pukme'ne kenpa'ti kentaj mo'nigpeikame'ne. Kenda oy Tito okkahuehue' o'ika'po nogiti nogiti di' mo'ika'ne. ¹⁶Diostaj kenpa'ti do'taj mo'nigpeika'nok do Pabloba daka'da on'tinopoepo durugnada ijikaj.

Huaknopoe'eri pai'da huage'eritaj huakka'da on'bayokuyate.

8 ¹Macedonia huadaribayo huaknopoe'eritaj 'uru'nopoa'da

o'magkame'te Diosa. Oy kenda opudtaj e'manbatia'pakta' ijpaki, do'hued egomey pogomey.
²Macedonia huaknopoe'eri pai'nanada en'nopo'eonhuahuapi' oknopoebatikhue'ada huanopo'ada durugda o'nika'po. Kenpa'ti pai'da ee'pi' sonnopo'da Jerusalén pai'da huaknopoe'eritaj huakka'mon on'bayokuyate. ³Huakka' e'yokta' on'pakpo on'bayokika'uy. Kenda bahuaa'dik ijey. Konigda bayokdik o'nika'po huakupe on'bayokika'uy. Kenpa'ti on'pakpo nogitida huakka'da on'bayokika'uy. ⁴Jesucristotaj huaknopoe'eritaj durugteda e'bayokta' on'pakpo, "Jerusalényo huaknopoe'eritaj oro'en huakupe yan'manigtohua." Oro'taj ighua'da mona'uyne. ⁵Huakupeyo'da on'manigta'mona'apo ijnopoe'uynig'a huakkuru Diostaj a'nigpeikaya'po ke'nen huaso'kon on'yokuy, nogok Diosa o'paknok oro'takon nigpeika'dik o'nuy. ⁶A'nenda e'manige'ika'uyada Titotaj opuden huakupe katetehue' bo'yokika'uy kenda e'manige'ika'da aya'manige'hued o'epo. Konigepo "Corinto huaknopoe'eritaj onte'ti yabahuahuati'. Jerusalényo huaknopoe'eritaj dakhuapa huakupe a'manigbaeya'po yahuati'." Titotaj yona'uy. ⁷Ken opud Corinto huaknopoe'eri Diostehuapa' katepi' huakka'da nogda nogda 'urudayo' bo'kika'ne. Jesucristotaj daka' diga' moknopoika'ne. Diosen eknopoe' daka' mo'manmadikika'ne. Diosen huakka' mo'nopoene. Diostaj e'nigpeika'ta' huakka' bo'pakika'ne. Kenpa'ti oro'taj huakka' di'da mo'ika'ne. Konigepo kenpa'ti huakka'da bo'pakpo pai'da huaknopoe'eri huama'buytaj yan'bayokikati'.

⁸Yan'bayokika' onahue' o'nene. Nog huaknopoe'eria huakka'da on'pakpo on'bayokikame'tenig

opudomeytaj e'manopo'ea'ta' ijpaknok opudomeya di'nada on'maika' nogomeya kan'nopo'epo daka' yan'bayokikati'. ⁹Huairi Jesucristoa huakka' mo'tinepahui'po di'da mo'ene. Mo'nopoene. Diosere Jesucristo o'ika'po aya'tada o'matoe'ika'uyate. Opudomeytaj huakka' di' mo'epo kurudyo aya'da o'maeandepo pai'da o'manigyahue'uyate. Opudomey Diosere durugnanada kan'manoeonhuahuaike'po Jesúsapa'i'da o'manigyahue'uyate. Konigepo Jesucristonig di'da yan'maepo nogomeytaj yan'bayokika'.

¹⁰Opudtehuapa' dakda ka'nike'po on'boroayne. Do'taj daka' yan'pee'. A'nen nogbayok pai'da huaknopoe'eri Jerusalényo huakupe a'ta'monaya'po opudomey huabo'ada bo'yokika'uy. Kenda huakka' bo'pakpo bo'yokika'uy. ¹¹Oydakon huakupe nogda yan'bayokonhuahua'po kenpa'ti aya'da yan'dakeati'. Konig a'nen huakka' e'bayokta' bo'pakuy oydakon konigti huakka' yan'pakpo yan'bayokikati'. Huakka' e'tahuaea huakka' yan'bayokikati' Sue'da e'tahuaea sue'da yan'bayokikati'. ¹²Be'api' e'yokta' e'paknayo suepi' e'tahuaea sue'da e'yoknayo Diosa durugda o'epo. Huakka'mon e'tahuaea huakka'mon e'yoknayo Diosa durugda o'epo. Sue'da e'tahuaea huakka' yan'bayokiti'. Diosa ahue'dik o'e.

¹³Ken Jerusalén huaknopoe'eri huakka'da huakupe kan'matoe' opudomeynayo pai'da e'dik ka'ne' kenda doa pakhue' e'cada ¹⁴opud kenomeyere onigonigayo' huakupe yan'tojkati'. Oydá Jerusalénya' huaknopoe'eri pai'da o'nenok opudomey Corinto huaknopoe'eria bayokdik mo'ika'ne. Nogok Jerusalén huaknopoe'eri huakka' huakupe en'toe'nayo opud pai'da ee'nayo

opudtaj huakupe bayokika'dik mo'ëapone. Ken konigti opudomey kenpa'ti kenomey ke'nigati tojka'dik mo'ene. ¹⁵“Ke'na huakka' aypo e'tojka'ada huakkiti toëhue' o'ika'. Ke'na sue'da e'tojka'ada pai'da ehue' o'ika'.” Diosenba'a oa'. Huayahuaya on'bayokika'po aya'ada dakhuapa aypo on'tojka'apo.

**Titoere botta' nog huaknopoe'eri
huakupe kan'bae'po Corinto
huaknopoe'eritaj Pabla
o'mata'mona'apo.**

¹⁶Doa opudtaj huakka' di'da o'nepo huakka' ijmepe'kikay. Diosa Titotaj o'nopo'toenok konigti Tito opudtaj huakka' di'nada mo'ëpo o'mepu'kika'. Opudtaj huakka'nada e'tihuapokta' o'pakika'. Konigepo dakiti Dios, yonikay. ¹⁷“Corinto huaknopoe'erite yahuati,” Titotaj ena'te “Doada ijpakpo ijhua'apoy,” do'taj mena'po opudtaj huakka'da o'pak kenpa'ti e'batihuapokta' o'pakika' Titoa.

¹⁸Titoere nog huaknopoe'eri huama'buyere ijmeta'mona'apoy. “Ke'na Cristotaj huaknopoe'eri o'ëpo Cristoen huadak hua'a 'uruada o'manbatia'pakika'.” Nogya' nogya' Jesucristoen huabaktie'ea'eria on'huaa'ika'. ¹⁹Kenpa'ti ke'na oro're kahua'ike' oro'omeyere Jerusalényo pai'da huaknopoe'eritaj huakupe o'bae'ika'po ke'na boktihuapokike'po Cristoen huaknopoe'eri kentaj boktie'ea'uyate. Huairi Jesús huadakda o'ë aratbuta kan'nopoe'po kenpa'ti pai'da huaknopoe'eritaj opud Corinto huaknopoe'eri e'bayokta' huakka' bo'eretpaknig oro'a aratbuttaj o'maknopoe'a'ikay. ²⁰Jerusalényo huaknopoe'eritaj huakupe a'bayokya'po huakka' huakupe o'bae'ikay. Onokteteyo' o'hua'ika'po daka' o'manigtojka'nok Pablomeya on'berika'

aratbuta huaahue'dikda mo'ene.

²¹Diosa aratbutereada e'tiahuayte daknopoda 'uruadayo' e'kika'ta' o'pakikay.

²²Titomeyere nog huama'buytaj o'ta'mona'apoy. Ke'na Diostaj huakka' e'nigpeika'ta' o'pakika'po kenpa'ti nog aratbuttaj e'batihuapokta' o'eretpakika'. O'tiahuaymey. Oynayo opud Jerusalényo pai'da huaknopoe'eritaj e'bayokta' bo'paknok kenda daka' o'nopoe'po Titoere opudtaj e'hua'ta' huakka' o'eretpak. ²³Titonayo doere huae'eri o'ika' doere opudtaj o'batihuapokikay. Nog botta'akon opudte on'hua'apo. Nog Cristotaj huaknopoe'eriomeya opudtaj mo'nigta'moname'te. Huadakda ogkika'nok kenomeytaj aratbuta on'batiahuaydepo “Dios 'urunanada o'e,” on'batia'pakika'apo. ²⁴Di'nanada mo'nika'ne kenpa'ti huadaknanada ogkika'nig ijbahuaa'ika'nok konigepo huaknopoe'eri huakupopakeria tinopoika'dik ka'ne'po Titomaytaj daka' yan'baepo di'nanada yan'maika'.

**Jerusalényo pai'da huaknopoe'eritaj
huakupe bayokdik o'neapo.**

9 ^{1,2}Jerusalényo pai'da huaknopoe'eritaj huakupe e'bayokta' huakka' bo'pakika'nig kenda ijnopoe'po Macedonia huaknopoe'eritaj durugteda ijmanbatia'pakmey. Huabayok o'pokme'nig kenoka'da opud Acaya huaknopoe'eria huakupe en'bayokta' on'pakuynig ijmanbatia'pakme'nok, “oro'omeykon e'bayokta' o'paki.” Macedonia huaknopoe'eria mona'uyné. ³Opuda huakka' huakupe e'yokta' on'pakika' kenda ijmanbatia'pakme'nok opuden huakupe yan'tounhuahua'po Titomeytaj a'bayokya'po opudte nog huama'buy Titomeytere ijta'mona'apoy. Huakupe en'yokde'te

Pablo nama'da oa'ika' be'api' ahue'dik ka'nike'. ⁴Sue'da Macedonia huabokerek doere opudenbayo nogok e'tiakde'te opudā huakupe Jerusalén huaknopōe'eritehuapa' bayokhue'dik ee'nayo oro' huakka'da birae'dik o'eapoy. Huakka' huakupe on'bayokapo a'nen daka' ijnopōemey. Yokhue' ee'nayo huakka'da birae'dik ijjeapoy. Opudākon birae'dik mo'ene. ⁵Konigepo huakkuruda Titoere nog botta' huama'buyere opudte mata'mona'dik ijjeapoy ijnopōey. A'nenda "Huakka' huakupe o'bayokika'apoy." Boa'uyne. Titomeya' huakupe e'bae' opudomeytaj bo'tihuapokapone. Ken opuden huakupe opudāda e'bayokta' bo'paknok on'manigbae'apo. Doa yan'bayokti' enakda bayokhue'dik mo'ene.

⁶Konig ta'ba huabatuke'eri sue'da huakid e'batuke'nayo sue'da o'kerekpō. Sue'da aypo o'eapo. Noga ta'ba ogka'depo huakka' e'batuke'nayo huakka'da o'kerekpō huakka'da aypo o'eapo. Konigti sue'da huakupepi' pa'i'da aratbuttaj e'bayoknayo sue'dation mo'matōeapo. Huakka' e'bayoknayo huakka'nada mo'matōeapo. ⁷Durugteda huabakokeritaj Diosa di' mo'maika'ne. Huanopoya'da e'bayokta' yan'eretpakpo yan'bayokikati'. Pakhue' ee'nayo yokhue' yan'maika'. Be'api' yayok enapi' yokhue'dik yanika'. ⁸Opudtaj katepi' huakka'da bayokika'dik mo'ene Diosa. Nogda nogda huakka'da bayokika'dik mo'ene. Aya'da bo'pakika'nig bayokdik mo'ene. Ken aya'da bo'pakika'nig toedik mo'ene kenpa'ti opud nogomeytaj batihuapokika'dik mo'epo kenpa'ti bayokika'dik mo'ika'apo. ⁹Apagba'te

Pai'da huae'eri aratbuttaj be'api' huakka' e'bayokika'nayo aratbuta kentaj okkahuehue' o'neonhuahuika'apo. Apagba'a kenpa' oa'.

Opudomey sonnopo'da mo'epo e'bayokika'nayo Diosa okkahuehue' mo'epo. ¹⁰Batuke'dik ka'nike'po Diosa huakid o'bayokika'. Kenpa'ti aypo o'bakereka'ika'po o'bayokika'. Huakka' o'bayokika'nok ken nogtaj nogtaj bayokika'dik mo'epo kenpa'ti nogtehuapa' huadaka'da manigkika'dik mo'ene. Pai'da huae'eri aratbuttaj huakka' bayokika'dik mo'ika'ne. ¹¹Huakka' a'bayokikaya'po huakka'da mo'matōika'apone. Huakka' huakupe mo'bayokaponok pa'i'da Jerusalényo huae'eria o'nen huakupe on'baedepo durugda o'nepo Diostaj dakiti o'nona'apo. ¹²Konigepo Jerusalényo huae'eri huama'buytaj huakupe e'bayokde'te aypobayo' o'nepopi' bae'dik o'neapo kenpa'ti nogiti nogiti nogda nogda Diostaj dakitia' o'nona'onhuahua'apo. ¹³Jerusalényo huae'eritaj kenpa'ti nogomeytaj opudomey huakka' e'bayokde'te aya'ada on'tiahuaydepo Jesucristoen huadak hua'a opuda moknopōepo Diostaj daka' mo'nigpeika'nig mo'tinopōeapone. Dios huaboro'da o'epo aya'da ka'dik o'ika'. Dios 'urunanada o'e. Kenomeya' huakka'ada on'batia'pakapo. ¹⁴Kenpa'ti opudomeytaj Diosa di'nanada mo'epo 'urua'nanada mogkika'ne, kenpa'ti Diosa mo'tinepahui'po huadak e'kika' bo'tihuapokika'ne. Jerusalén huaknopōe'eria kenda on'nopōedepo opudtaj di'nanada mo'eapone. Opudtaj kenpa'ti mo'tiona'pakika'apone. ¹⁵Diosa ke'nen di'nanada e'tae'tada nogsi'potida bo'yokuyate. 'Urunanada bo'yokuyate. Konigepo "dakiti Dios," mo'nona'ika'.

**Pablo Jesús en huata'moneri
o'epo Diosen hua'a daka'
o'manmadikika'nok huaknopōe'eria
nigpeika'dik o'nika'.**

10 ¹Cristoa aratbuttaj daka' o'mana'ika'uyate. Kenpa'ti huiyoka manahue' o'ika'uyate. Cristo o'matinepahui'po o'mana'ika'uy. Do

konig Cristonig ijjeпо o'nona'ne. Huakka' opudtaj ijpakpo o'nona'ne. Do Pablo opudere ijika'po huiyoka' onahue' o'nika'ne. Bidteda o'epoa'ta Pablo huiyoka' beroba'te oa'ika'. Sue'ada kenpa' on'huaa'ika'. ²Do huabokerekyo'da ijjeпо Diosen Nokireg toehue' ijjeпо ijkika'nig ijmana'ika'nig sue'ada huabokereka do'taj nama'da menhuaa'po. Opudte e'tiakde'te do'taj dakhuea' huahuaa'eritaj huiyokada manahue'dik ka'e'po huiokda onenhue'dik me'ne'po do'taj mentihuapok. ³Huabokerektion ijjeпо indariyo nogbokerekere ijika'po do'taj nama'da huaa'eritaj makme'pukhue' ijika'po toto'taj kenpa'ti toto'en huanaba'taj yogka'ikay. ⁴Aratbut piya'a kumejte taka'taj on'barakika' ken konig donayo kahue' ijikay. Diosen teyda hua'a ijmanbatia'pakika'po huakka'tada Diostehuapa' ijmanopo'korea'ikay. ⁵Ken be'api' huabokereka nama'da e'batia'paknayo "Diostaj oknopohue'dik yanika'. Cristotaj oknopohue'dik yanika'." Kenpa' e'mana'nayo Diosa be'tihuapokne nama'da on'mana'ika'nig aya'tada ijmanopo'e'a'apoy. Aratbuta nama'da Diostaj o'noknopopepo kan'nopo'kore'po onte'ti Diostaj 'urua'da kanoknopope'po kenpa'ti Cristotaj daka' kan'nigpeike'po Diosa be'tihuapokika'nok ijmana'ika'apoy. ⁶Noga Cristotaj daka' bo'pakpo dakuapada mo'nigpeika' opudomey noga nopo'korehue' ee'nayopi' kan'nopo'kore'po castiga ijmagka'apoy. ⁷Daka' yan'tiahuaypo kenpa'ti daka' yan'nopoepo. Cristoen huamanbatia'pakeri ijjeпо huakka'mona mo'nopoika'. Dokon Cristoen huamanbatia'pakeri o'e yan'nopoika'. ⁸Opudomey nogiti nogiti Diostaj yanoknopoika' nogiti daka' yan'nigpeika' kamanmadikike'po

Cristoa me'ta'mona'uyne. Diosen hua'a o'nonika'ne. Do'taj nigpeedik me'nika' nogiti nogiti diga'da o'nonika'ne. Kenda kirigayo' o'nonika'po birahue' ijikay. ⁹Huiyokda huadik do'hua opudtaj on'nigmadoya'nok opudtaj e'mamepu'keadta' pakhue' ijjeпо. ¹⁰"Pabloa nogya' o'madoya'poa'ta huakka'dikda o'madoya'ika'. Huiyoka' o'madoya'ika'nig'a iyo oro'ere o'epo huiyokda ehue' o'epo kenpa'ti oro'ere o'epo sue'da huadak mona'ika'ne." Sue'ada opudomeya do'taj on'huaa'ika'ne. ¹¹Bidteda o'nokepo konigda ijnigmadoya'ika'po opudte ijtiakdepo konigti ijmanmadikikay. Kenpa' huaa'eritaj yan'manopo'e'a'.

¹²Opudomeya noga huata'da huadak ihuey on'tinopoika'. Kenomey huadak o'ne do konigti huadak ahue' ijikay. Kenomeya nogta nogta on'batiahuayika'po, "Ken sue'da huadak o'e, donayo huadaknada ijjeпо." Kenda nama'da on'batia'pakika'. Konig huasegda o'nepo sigpi' nopoehue'da o'nepo o'dika'. ¹³Nogda nogda huadakda ijkikamey nama'da ahue' ijjeapoy. Kenyo'da kenda menigkika' Diosa mena'uyne ijikay. Opudte Corintoyo yahuati' Diosa mena'uyne. ¹⁴Keyo yahuati' Diosa mena'uyne ijhua'ika'uy. Jesucristoen huadak hua'a a'manbatia'pakya'po ijhua'ika'uy. Opudte Corintoyo Jesucristoen huadak hua'a opudtaj huakkuruda o'on'batia'pakuyne. Do tiakhued ee'ted noga onbatia'pakhue' mo'uy. ¹⁵Keyo Diosa ta'monahue' me'uyne kenpa'ti keyo nogbokerekomey on'manmadikika'deme'te. Keyoti huadakda ijkika'nig. Donayo ahue' ijikay. Opud nogiti daka' Jesucristotaj kanoknopoike'po opudtaj nogiti nogiti e'manmadika'ta' ijpaki. ¹⁶Opudtaj nogiti nogiti o'nonmadikanhuahua'depo nogbayo

opudenba adpen bahuahua'dik ijjeapoy. Kenteda nogomeya Cristoen huadak hua'a manbatia'pakhued e'nahue'yo keyo e'hua'ta' ijpaki. Keya' noga on'manmadikame'te doakon e'hua'nayo keya' doyo'da Cristoen huadak hua'a ijmanmadika'mey ahue'dik ihuey.

¹⁷“Huadakda ijjey.” Kenpa'ti “Huadak ijkikay.” Huata'da tinopoehue' yanika'. “Dios Huairiyo'da huadakda o'ika'.” Kenpa'ti “Dios Huairi huadakda o'kika'.” Yan'napoika'po yada'ikati'. ¹⁸“Huadakda ijjey.” Kenpa'ti “Huadakda ijkikay,” be'api' huata'da e'huaika'nayo e'tinopoika'nayopi'. Kennayo Diostehuapa' dakhue'da o'epi'. “Huadakda o'e.” “Huadakda o'kika'.” Be'tapi' Diosada e'huaa'nayo kennayo huadak o'e.

**Corinto huaknopoe'eria
nama'da huamanmadika'eritaj
on'bae'po on'peika'nig'a Pablo
Corinto huaknopoe'eriera
'urua'nanada o'kika'nok
ke'nen e'mamadika'teyo'da
nigpeika'dik o'nika'apo.**

11 ¹Sue'da konig huaseg eapa' e'nonbatia'pakpi' do'taj daka' men'pee'. ²Diosa o'paknok opudomeytaj huakka'nada ijpakikay. Huakka'da di'da o'nika'ne. Opudomeytaj Cristotaj on'yokapone. Konig mune'yo toepakhued dakhuea' kikahuedonig nogbokerektida e'toepakonig opudomey Corinto huaknopoe'eri Cristotaj e'yokta' ijpakikay. Opudomeya dakhuea' kikahue' mo'epo kenpa'ti Diostaj mo'nigpeika'nok Cristotaj e'yokta' ijpaki. ³Konig bihuaia Evataj nama'da ona'uyatenok Eva Diostaj nigpee'ehue' o'uyate. Konigti opudomeya nama'da huamanmadika'eritaj mo'nigpee'apetpi' onte'ti Cristotaj daka' di' ehue' mo'epet kenpa'ti

'urunopohue'ada nigpee'ehue' mo'epet. Kenda on'time'pukene. ⁴Opud huaknopoe'erite nama'da huamanmadika'erimeya enhuatiakde'te Jesucristoen huadak hua'a nogpa'da on'napoepo nama'da monmadikapet. Jesucristoen huadak hua'a oro'omeynayo buttida o'manmadikikay konig oro' kenomeya buttida manmadikahue' o'nepo. Kenomeya en'tiakde'te opuda bo'pakpo mo'manigpee'apetpi' ijnapoepo ijme'pukey. Kenpa'ti nog nokireg Diosen Nokireg ehue'ta' bo'pakapet ijnapoepo ijme'pukey. Konig dakhuea' e'ka' kan'manopo'yare'po o'nonmadikikame'ne on'peenede nogpa'da e'manmadika' e'nigpee'ta' bo'pakapet ijnapoepo on'tome'pukne. ⁵Kenomey huabokerek Jesucristoen huata'mona'eri o'ey nama'da on'napoepo 'urunanada o'ey huata'da on'tinopoepo. Huadakda o'nepi'. Dokonpi' huadak ijjey. ⁶Do sue'da huadak huamanbatia'pakeri ijjenig'a kenda ijmanmadikikay daka' ijnapoey. Diosen hua'a daka' ijnapoey. Kenda opudnayo daka'da mo'napoene. Onte'ti onte'ti kenda opudtaj on'napoey'uyne.

⁷Jesucristoa oro'taj a'manopo'yareaya'po mo'nigbuey'uyne. Kenda ijhue'da o'nonbatia'pakonhuahua'uyne kenpa'ti o'nonmadika'onhuahua'uyne. Katetehue' opudtaj o'nonmadika'onhuahua'uyne. Kenda ogkika'po nama'da nigkahue' o'nyuene. Opudomey Diostaj daka' eknopoikata' on'tipaku'uyne. Opudte huadakda mo'e on'napoey'uyne. Do sue'da ijjepe on'napoey'ika'uyne. ⁸Opudomeytaj katetehue' a'manmadikikaya'po nog huaknopoe'eria huakupe menyokika'uyne. Opudtehuapa' kenomeytaj konig e'baktiparatpa' o'nokika'uyne. ⁹Do opudere o'ikame'ne

kenpa'ti menokapi' aypobayo' huakupebayo' ijjedepo "Beyok," opudomeytaj onahue' o'nikame'ne. Macedonia huaknopoe'eri huama'buy e'tiakde'te aypoere huakupeere do'taj beyokika'uynok. Aypopi' huakupepi' opudomeytaj beyok onahue' o'nikame'ne. Kenpa'ti beyok onahue' o'nika'apone. ¹⁰Jesucristoen hua'a buttida o'e ijnopoepeo Cristoen huadak hua'a opudtaj o'nonbatia'pakika'po huakupepi' aypopi' beyok onahue' o'nika'ne. Aya'da huabada Acaya huadaribayo aypo huakupepi' beyok onahue'dik o'nika'apone. Konigepo durugda ijikay. ¹¹Opudtaj huakka' di' o'nepo opuden huakupe bakbaehue' o'nikame'po "Pabloa oro'taj di' ehue' mo'ene," ahue' yane'. Huakka'da do'a di' o'nene. Diospi' o'nopoe.

¹²"Konig Pabloa o'kika' oro' konigti o'kikay." Kenomeya nama'da huamanbatia'pakeria nama'da on'batia'paknig'a kenpa'tion kahue'dik o'nika'. Onte'ti nama'da manbatia'pakhue'dik ka'ne'po huakupe menyok ahue' ijika'apoy. ¹³"Jesucristoen huamata'mona'eri o'ey." Kenomeya huabokerek nama'da oda'nig'a Jesucristoen huamata'mona'eri ehue' o'ne. Nama'da huamanmadika'eri o'nika'po "Oro' Jesucristoen huamata'mona'eri o'ey," nama'da e'manopoea'ta' on'pakika'. ¹⁴Kenomeya nama'da huamanmadika'eria nama'da on'manika'nigtaj do'taj okme'pukehue' me'nene. Konigti toto' huairi huadaknana ijjei nama'da o'mana'ika'. Konig Diosen jeyda huata'mona'eri ijjei toto'a nama'da o'mana'ika'. ¹⁵Konigepo oro' huadakda o'ey kenpa'ti huadakda o'kikay. Nama'da huamanmadika'eriomeya toto' huairien huanaba' o'nepo nama'da e'manopoea'ikata' on'pakika'. Nama'da

huamanopoea'eri o'nenok Dios castiga o'magka'apo.

Pablo Jesucristoen huata'mona'eri o'epo pai'da o'nopo'unhuahua'uyate.

¹⁶Onte'ti o'nona'pone. Pablo huasegda o'e opuda oknopoehue' mene'. Huaseg o'epi' eknopoepepi' huata'da ijtia'pakapoy kenda do'taj me'nigpee'. Konig huasegonig ijjei do huata'da ijtia'pakapoy. Huadakda ijjei huadaka' ijkikay huata' ijtia'pakapoy. Opudomeya me'noknopoe'po kenpa' sue'pi' huata' ijtia'pakapoy. ¹⁷Cristoa onahue'tada ijjay. Konig huaseg e'eadapi' huadakda ijjei huadaka' ijkikay huata'da ijtia'paki. ¹⁸Huakka' nogomey huadakda ijjei huadaka' ijkikay opudtaj bo'huaa'ika'. Dokon konigti huadak ijjei huata' ijtia'pakapoy. Huadakda ijjei huadaka' ijkikay huata' ijtia'pakapoy. ¹⁹Oro' huakka'da o'nopoei opud huata'da mo'tinopoepeo huasegtataj durugteda mo'mapeika'. ²⁰"Do'taj mentihuapokika'." Nama'da huamanmadika'eria opudtaj mona'ika'. Beyok huakupe nama'da huamanmadika'eria mona'ika'. Opudtaj nama'da ogkika'. Dakhue'da mo'e. Opudtaj mona'ika'ne. Opudtaj bo'pebasika'. "Ogkika'nig kenpa'da yan'batik." Nama'da huamanmadika'eritaj opuda manahue' mo'e. ²¹Ijme'pukpo ken konig opudtaj ogkahue' ijikamey. Ijbira'po opudtaj o'nona'ne.

Huadakda ijjei kenomey nama'da huamanmadika'eria huata'da on'tia'pakika'. Dokon konigti huadak ijjei a'dik ijjenig'a konig huasegonig ijjei o'nona'apone. ²²Kenomey nama'da huamanmadika'eri hebreo hua'ate huaa'pakeri ya'nepi'. Do kenpa'ti hebreo hua'ate huaa'pakeri ijjei. Israel aratbut ya'nepi'. Do kenpa'ti Israel aratbut ijjei. Abrahamen

huayayo ya'nepi'. Dokon Abrahamen huayayo ijjeý. ²³Kenomey Cristoen huanaba' ya'nepi'. Sue'da huadak huanaba' o'nenig'a donayo Cristoen huanaba' ijjeýo huadakda ijjeý. In ijja'po konig huaseg eapa' ijjay. Nama'da huamanmadika'erinayo sue'da ogkadhuahuame', donayo huakka'da ijkadhuahuamey. Kenomeytaj suhuigdapi' e'pidbianig on'mabitbitonhuame'te. Do'taj huakka'da e'pidbianig mo'bitbitonhuame'ne. Huabakuda' jakyo sue'da on'bakudame'. Do'tanayo huakka'da megkudikame'ne. Nogok nogok donayo huakka'da huabueydikte ijika'uy. ²⁴Nogok nogok huabanigaa' judío aratbuta me'bitbitme'ne. Treinta y nuevea' me'bitbitme'ne. ²⁵Bapaa' hueypa'a menbitbitme'ne. Nogme'noetida huida menpaea'uyne. E'pogte kusi'petone'te ehua'te kusi'petone'a menta'kotuyne. Bapaa' menta'kotuyne. E'pogtone'yo ijta'kotaymey. Nogtia' eksik nogtia' huame'noe kusi'pe e'ta'kotde'te kusi'peente ijbetonhuamey. Ijkubodhuamey. ²⁶Cristotaj ijnigpeonhuahua'ika'po nogda nogda huakka' jakyo ijhua'udhuahuikamey. Keya' ta'kotdikda nogda nogda huiyokhueda huahue yoktegonhuamey. Dagte keyo huabereeri e'nika'yo do'taj okberediktada ijhua'udhuahuikamey. Nogyo nogyo huiyokda judío aratbutyo do'hued aratbutyo ijjunhuahuikamey. Keyokon nog aratbut huiyokda e'ne'tada ijjunhuahuikamey. Huakka' jakyo aratbutpi' do'taj dakhuea' ogka'dikpi' e'ne'tada ijjunhuahuikamey, kentada jakbahue'yo do'taj huiyokda ogka'dikpi' e'ne'tada ijjunhuahuikamey, huiyokda e'pog ta'kotdik ee'tada yoktegikamey, kenpa'ti huama'buy hueretda ehue' do'taj ogka'dikpi' e'ne'tada ijjunhuahuika'mey.

²⁷Cristotaj ijnigpeika'po huakka'a'da ijnigbaadhuahuamey. Kenpa'ti sikyotion ijkadhuahuikamey. Sue'pi' ijta'ikamey. Nogyo nogyo' ijkusitokonhuahuamey kenpa'ti maymayta' ijjadhuahuamey. Nogok nogok a'tiona'pakya'po bapehue' ijikamey. Nogok nogok ijjuju'pakonhuahuamey. Sue'da yudtaj ijtoikamey.

²⁸Kenda kenpa'ti nogda nogda pai'da ijnopo'unhuahua'po kenpa'ti aya'da Cristoen huaknopoe'eritaj ijmatimepu'kikay. Menpa'ti daka' Jesucristotaj yan'nigpeikapet aya'me'noeteda ijnopoe'po ijmatimepu'kikay. ²⁹Opud be'api' sue'da eknopoe'nayo nama'da eka'nayopi' kenomeytaj ijmatinepahui'po. Kenoka' be'api' opud huaknopoe'eritaj dakhuea' e'toka'nayo ijhuadiayo kenpa'ti ijtibira'apoy. ³⁰Do huadakda ijjeý huata'da tinopoe'dik ee'nayo tey ehue' ijjeýo, Diostaj pai'da ijnignopo'epo ijtia'pakapoy. ³¹Dios Huairi Jesucristoen huaoy huadakda o'epo kenpa'da huadakda o'kika'. Aratbuta kenpa' tia'pakika'dik o'ne. Diosa buttida o'a' me'tinopoe'ne. ³²Damasco huakka' jakyo do e'uyte sorotataj do'taj huabakuda' jakyo a'tohuaya'po huairi Aretasen gobernador huairia sorotataj do'taj Pablotaj ka'duke'po o'mata'mona'uyate. Huakka' jak kuru huid jekbirik huakbogpete Pablotaj ka'duke'po o'mata'mona'uyate. Pablo a'monya'po jekbirik huakbogpete e'oroknayo sorotataa tohua'dik o'nenig'a ³³huakka' jakya' jekbirik ventanaya' kusogtone'te do'taj jekbirik kurupen me'nonhuaraka'uyne. Huakka' jak jekbirik kurupen e'nonhuaraka'de'te ijmakmon'uy.

Kurudyo Diosenbayo Pabla o'tiahuay'uyate. Diosa Pablotaj 'urunanada o'nopea'uyate.

12 ¹Huadakda ijjeý be'api' huata'da e'tia'paknayo huadak

ehue' e'ēada huadakda ijjeŷ donayo huata'da tia'pakdik ijjeŷ. Kurudyo Dios o'ika'po be'tiahuaya'uŷne kenpa'ti Dios Huairia 'urunanada me'nopoēa'uŷne. ^{2,3}A'nenda catorce huabayok kurudyo kente Dios o'ika'po Diosen Nokirega be'tobehuikuŷne. Cristotaj yoknopoika'uŷnok be'tobehuikuŷne. Huaso'dapi' nokiregpi' kurudyo be'tobehuikuyet nopōehue' ijjeŷ. Diosanayo o'nopoē. ⁴Paraíso 'urubayo kurudyo kenteda Diosere aya'da Diosen huabaktie'ea'eria durugnanada o'neonhuahuika'apo. Keyo Diosa be'tobehuikuŷne. Keya'da Diosen hua'a ijmapeē'uŷ. Kendikti nogomeytaj manahue' yanikati'. ⁵Paraíso ijhua'uŷpo huadakda ijjeŷ tia'pakdik e'ēada huadakda ijjeŷ tia'pakhue' ijjeŷo teŷ ehue' ijjenigtaj ijtia'pakapoy. ⁶Huadakda ijjeŷ kenpa'ti daka' ijkikay huata'da e'tia'pakta' e'paknayo huata' tia'pakdik ijjeŷ. Nama'da tia'pakhue' ijjeŷo huata'da buttida ijtia'pakikay. Huadakda ijjeŷ. Daka' ijkikay tia'pakdik e'ēada kenpa' tia'pakhue' ijjeŷ. Huadakda ijjeŷ. Huadakda ijkikay. Aratbuta tinopōehue' me'ne'po manahue' ijjeŷ. Kenyo'da kenda do'taj men'tiahuaypo kenpa'ti men'peepo kenda men'tinopōē'.

⁷Kurudyo kenda ijtiahuay'uŷnigtaj kenpa'ti ijpeē'uŷnigtaj 'urunanada o'uŷnok huadakda do ijjeŷ do huata'da tinopōehue' a'ēya'po pai'da nopōē'dik ijikay. Konig e'pida e'tiokhuedpa' huanopoya' ijikay. Kenda kake'po Diosa o'pakme'nok toto'en huata'mona'eria behuatiakme'ne. ⁸"Huakka' pai'da ijinopo'unhuahuika'po do'taj be'yare'po toto'en huata'mona'eritaj mekmaena'." Jesús Huairitaj bapaa' huata'da ijnigtiona'pakme'nig'a ⁹"Ontaj di' o'ike'ne. Kenpa'da di' o'ēpo nog pakhue'dik o'ēnok aratbut teŷ ehue' eē'nayo doa teŷda ijjeŷo batiahuaya'dik

ijikay." Jesús Huairia mena'uŷnok ken teŷ ehue' ijjeŷo durugda ijjeŷo Dios teŷnanada o'ika' batiahuaya'dik ijikay. ¹⁰Konigepo teŷ ehue' ijjeŷo durugda ijjeŷ. Aratbuta dakhuea' do'taj en'tidike'te durugda ijjeŷ. Sue'da aŷpo ijtoepo e'kusitokpi' durugda ijjeŷ. Jesucristotaj ijnigpeika'nok aratbuta dakhuea'da menogka'nok durugda ijjeŷ. Jesucristotaj yoknopōepo pai'da ijnignopo'ēpo durugda ijjeŷ. Konigepo kenoka' teŷ ehue' ijjenok Diosa be'teypaka'ne kenpa'ti be'tihuapokne.

**Corinto Jesucristoen
huabaktie'ea'eritaj Pabloa
o'matimepu'ke'uy**

¹¹Do'taj huadakda tia'pakdik e'ne'tada konig tia'pakhue' o'neme'nok konig opudere huadakda ijkika'uŷ huasegonig huata'da opudtaj madoya'dik ijjeŷ. Dop'i sigda huadak eē'pi' inomeŷ 'urunanada huamanmadika'eri huadak o'ne mo'tinopōepi' dokon huadak ijjeŷ yan'nopoē'. ¹²Diosa be'teya'nok opudere 'urua'da on'ignkadhuahuika'uŷne. Konig Diosayo'da ka'dik o'ēnok ijkika'uŷ. Ijbayarea'uŷ. Konig aratbuta tiahuayhued o'nika'nig doa on'nigka'uŷne. E'ka'te, "ka'tihuay" opudomeŷa on'da'uŷ. Do Jesucristoen huamata'mona'eri ijjeŷ. Kenda opudomeŷ kan'nopoē'po konig Dios e'ka'pa' urua'da o'nigkika'uŷne. Opud Corinto huaknopōē'eriŷe ijjeŷo kenda on'nigkadhuahuika'uŷne. ¹³Nog huakka' jakyo nog Jesucristoen huaknopōē'eritaj Jesucristoen huadak hua'a daka' ijanmanadikika'uŷ. Opudtakon konigti daka' on'manmadikika'uŷne. Kenomeŷa huakupe bo'yokika'uŷ. Opudtanayo "Huakupe yokhue' mene'," o'nona'uŷne. Opudomeytaj nama'da ena'nayo do'taj bekkahuea'.

¹⁴Onte'ti opudtaj a'bata'huadunhuahuaya'po ijhuahua'apoy. Bapaa' ijhuahua'apoy. En'mandikayo'da huakupepi' beyok onahue'ada o'nokeapone. Opuden huakupe pakhue' ijje'po Jesucristotaj opuda daka' eknope' kenpa'ti do'taj daka' e'peeta' kenyo'da ijpaki. Doa huakkuruda Jesucristoen huadak hua'a o'nonbatia'pakpo o'noknopea'uayne. Konigepo do konig opud huaknope'erien huaojonig on'taene. "Huakupe beyok, do'huedsi'po," onahue' o'nika'ne konigepo huaojomeyapi' huasi'potaj on'bayokika'. Huasi'poanayo huaojomeytaj bayokhue'dik o'nika'.

¹⁵Do konig opudomeyen huaojonig ijje'po opudomeytaj huakka'nanada on'pakne. Ijpakpo opudtaj katetehue' on'manmadikanhuahua'apone kenpa'ti on'tihuapokonhuahua'apone. Nogiti nogiti Jesucristotaj kanoknope'po Diosere kan'noeonhuahuike'po on'tihuapokonhuahua'apone. Opudtaj nogiti nogiti di' o'nika'nig'a do'taj di' o'nenok nogiti nogiti di' ehue' menika', ijnopepo.

¹⁶"Pabloa oro'en huakupe okbaehue' mo'uayne." Opudomey be'api' yan'batia'pakapetnig'a "Pabloa nogpa'da oro'taj dakhuea' mogka'po konig nama'da mogka'uayne." Yan'batia'pakapetpi'.

¹⁷Kan'manmadike'po huabokerektaj opudte ijnigmata'mona'uy. Opudomeytaj nama'da kamagke'po bata'monahue' o'nuyne. Opuden huakupe pakhue' o'nepo okbaehue' o'nuy. ¹⁸"Corintoyo huaknope'eritaj yan'bahuahuati'." Titotaj nog huaknope'erieretaj ijmana'uy. Titoa nama'da magkahue' mo'mae'uy. Tito doere konigti o'nopeikay kenpa'ti konigti o'kikay.

¹⁹"Pablo huadakda o'e." Opudomeya do'taj kan'tia'pake'po huata'da daka'

o'batia'pak opudomeya nama'da on'tinope'pi. Kenpa' tinope'hue' mene'. Diosa be'tiahuayika'ne Jesucristotaj yoknopepo opudtaj on'nigmadoya'ne kenpa'ti' konigepo opudomey Diostaj nogiti nogiti kanoknope'po Jesucristotaj yoknopepo on'nigmadoya'ne, huadi'da egomey pogomey. ²⁰Opudtaj ijhuahua'apoy. On'huatiakdepo kenda opudomeya bo'kika'nok do'hua pakhue'dikpi' o'neapet ijme'puki. Kenpa'ti do'hua on'huatiakdepo kenda do'hua o'nogka'apetnig opudomeykon kenda pakhue' mo'eapet. Kenda on'tomepu'kene Do'hua en'huatiakatode'te opuda nogtaj nogtaj ighua'da mo'mana'pakapetnok on'tomepu'kene. Do'hua en'huatiakatode'te opuda nogtaj nogtaj dig mo'bahuahuayapetnok on'tomepu'kene. En'huatiakatode'te opuda dig mo'mahuanope'apetnok on'tomepu'kene. En'huatiakatode'te huata'da huakka' bo'eretpakikapetnok on'tomepu'kene. Do'hua en'huatiakatode'te aya'da on'peepo huayahuaya dakhuea'da mo'bahuaa'apetnokpi' on'tomepu'kene. En'huatiakatode'te nogtaj nogtaj mo'manmahui'apetnok on'tomepu'kene. Do'hua en'huatiakatode'te opudomeya huata'da huakka' di'nanada ijje' mo'nopoe'apet on'tomepu'kene. En'huatiakatode'te aratbuta onteteyo' dakhuea'da yan'magka'apet ijnopepo opudtaj on'tomepu'kene. ²¹Kenpa'ti opudomeyte onte'ti en'huatiakatode'te opuda sue'da a'nen dakhuea'da bo'kika'depo nopo'koreahued mo'epo kenpa'ti nogomeya e'bokerekbo ogka'po e'mune'bo' ogka'po nogtaj nogtaj on'bakdejpo Diostaj dakhuea'da ogkika'po do en'huatiakde'te opudomeytaj diga'da okbira'dik ijje'apetpi', huakka'da huikdik ijje'apetpi'. Kenda ijme'puki.

Daka' yag'kikati' Pabla
o'maboroaypo kenpa'ti saludos
o'manigdikta'mona'uyate.

13 ¹Onte'ti opudtaj ijhuahua'apoy. Bapaa' ijbahuahua'apoy. A'bata'huadunhuayapo ijbahuahua'apoy. Huaknopoe'eri dakhuea' eka'nayo castiga ijmagma'apoy. Huaknopoe'eri dakhuea' e'ka'de'te kentaj castiga kagke'po dakhuea' o'ka' bapapi' bottapi' bahuaa'dik o'ne. ²Opudomeya nogte dakhuea'da boka'uy. Diostaj nigpeehue'ada dakhuea'da boka'uy. "Yan'nopo'korea', dakhuea' e'ka' yan'batik," o'nona'uy. Bottaa' opudtaj on'ta'huadunhuahua'po "Yan'nopo'korea' dakhuea' e'ka' yan'batik," o'nona'uyne. Oy opudtaj ta'huadehued ijjepon onte'ti konigti o'nona'ne. Do onte'ti en'huatiakde'te kenomeyerea nogomeyerea nopo'koreahue' ee'nayo kenpa'ti dakhuea' e'ka' batikhue' ee'nayo castiga o'nogka'apone. ³Cristoa mena'nok ijmaboroayikay kenda e'nopoe'ta' bo'paknok dakhuea' huaka'eritaj Diosa castiga egkade'te mo'nopoeapo. Cristoa opudtaj egka'te teynanada o'epo mo'nopo'toika'. ⁴Huabokereka Cristotaj hueypa cruzte e'arakte konig teyhue' ee'tada oynayo Dios teynanada o'epo Cristotaj o'noeahuahuika'. Konig Cristo teyhue' o'uyate. Oro' kenpa'ti teyhue'da o'ikay. Opudtaj a'tihuapokya'po kenpa'ti a'manmadikaya'po Cristotaj daka' oknopoenok Diosa mo'nopo'toepo mo'nopo'teypaka'nok 'urunanada o'noikay. ⁵"¿Menpa' do daka' Jesucristotaj yoknopoe?" Daka' o'nada yan'nopoe'. "¿Menpa' Cristota' daka' ijnigpeika'?" Daka' onda yan'nopoe'. "¿Menpa' hueretda Diosen huabaktie'ea'eri ijje?" Daka' onda yan'nopoe'. Daka' eknopoenayo Cristoa opudennopo'

o'nopo'toepo hueretda Cristoen o'ey nopoe'dik mo'e. ⁶Cristotaj yoknopoikay kenpa'ti Cristoa me'nopo'toika'ne. Buttida ijjay. Kenda opudomeya eknokotta' ijpaki. ⁷Opudomey dakhuea' kahue' ka'nike'po ijmanigtiona'pakikay. Cristotaj yoknopoe'po buttida ijjay kan'nopoe'po konigepo kenpa' nigtiona'pakhue' ijje. Opud dakhuea' kahue' e'nika'ta' ijpaki. Pabla 'uruda oknopoika'po kenpa'ti huadakda o'ika' do'taj kan'batia'pake'po manigtiona'pakikahue' ijje. ⁸Cristotaj mo'nigpeika'po buttida e'huaa'nayo castiga ogkahue'dik ijje. Cristotaj nigpeehue' mo'epo buttida e'huaa'nayo castiga ogka'dik ijje. ⁹Castiga ogkahue'dikonig ijjepon konig huiyok ehue' ijje kenpa'ti opudomey Diostaj daka' mo'nigpeika'po konig Diostaj teyda mo'enok menokiti durugda ijika'apoy. Opudomey nogiti nogiti 'uruana'nanada ka'nigpeike'po ijmanigtiona'pakikay. ¹⁰Dakhuea' huaka'eritaj huiyoka' maboroaydik i'e, castiga ogka'dik i'e Jesús Huairia mena'uyne. Do yokyede'po huiyoka' maboroayhue' a'eya'po huahued ijje'poed daka' ijmanigmadoyay. Opuda nogiti nogiti kanoknopoe'po kenpa'ti okbatikhue' ka'ne'po Jesús Huairia mena'uyne.

¹¹Kenyo'da on'nigmadoya'ne, egomey, pogomey. Yan'durugpak, dakhuea' eka'nayo yan'nopo'korea', nogiti nogiti Jesucristotaj yan'nigpeika'. Do'takon mennigpeika'. Nogtaj nogtaj bahuadiayhue' yanika'. Nogtaj nogtaj yan'manopo'noeya'. Dios di' o'maika'po huamanoeya'ika'eri o'epo opudere ka'nike'. ¹²Nogtaj nogtaj di'da yan'maepo huayahua'ya yan'mabajbaj. ¹³Aya' huaknopoe'eri huama'buya saludos on'manigdikta'mona'.

¹⁴Jesucristo Huairia opudtaj daka' bo'tihuapokike'. Diosa di' mo'maika'. Diosen Nokirega opudtaj kamanopo'toike'.